

Aan de Voorzitter van de Eerste Kamer der Staten-
Generaal
Postbus 20017
2500 EA Den Haag

www.rijksoverheid.nl
www.facebook.com/minbzk
www.twitter.com/minbzk
[www.linkedin.com/company/
ministerie-van-bzk](https://www.linkedin.com/company/ministerie-van-bzk)

Kenmerk
2023-0000723336

Uw kenmerk

Datum 9 januari 2024
Betreft Aanbieding evaluaties College voor de Rechten van de Mens

Hierbij bied ik u in afschrift aan de heden aan de Voorzitter van de Tweede Kamer
gezonden brief met bijlagen over een tweetal evaluaties uitgevoerd door het
College voor de Rechten van de Mens.

De minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties,

Hugo de Jonge

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-
Generaal
Postbus 20018
2500 EA Den Haag

www.rijksoverheid.nl
www.facebook.com/minbzk
www.twitter.com/minbzk
[www.linkedin.com/company/
ministerie-van-bzk](https://www.linkedin.com/company/ministerie-van-bzk)

Kenmerk
2023-0000700228

Uw kenmerk

Datum 9 januari 2024
Betreft Aanbieding evaluaties College voor de Rechten van de Mens

De afgelopen maanden heeft het College voor de Rechten van de Mens een tweetal evaluaties uitgevoerd, over respectievelijk de werking van de Wet College voor de rechten van de mens en over een aantal gelijke behandelingswetten. Het College voor de Rechten van de Mens heeft deze evaluaties separaat en op verschillende momenten opgeleverd. Mijn ambtsvoorganger heeft in een brief van 7 juli 2023 aan u toegezegd de evaluaties gezamenlijk toe te sturen, na ontvangst van het rapport over de evaluatie van de gelijkebehandelingswetgeving.¹ Met deze brief doe ik deze toezegging gestand en bied ik u de evaluaties aan.

De beleidsreactie op deze evaluaties stuur ik u op een nader te bepalen moment, maar in ieder geval nadat de onderzoekscommissie onder leiding van mr. Sorgdrager haar resultaten heeft gepresenteerd.

De minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties,

Hugo de Jonge

¹ *Kamerstukken II 2022/23, 34 338, nr. 5.*

Demissionair minister van Binnenlandse Zaken
en Koninkrijksrelaties H. de Jonge
Postbus 20011
2500 EA DEN HAAG

Per [REDACTED]

Postbus 16001
3500 DA Utrecht

Bezoekadres:
Kleinesingel 1-3
3572 CG Utrecht

[REDACTED]
info@mensenrechten.nl
www.mensenrechten.nl

Onderwerp
Evaluatie AWGB

Uw brief van
--
Uw kenmerk
--

Datum
24 October 2023
Ons kenmerk
2023/098/VZ/DL

Geachte demissionair minister De Jonge,

Met genoegen zend ik u hierbij namens het College voor de Rechten van de Mens de Evaluatie gelijkebehandelingswetgeving 2017-2022, getiteld "Toekomstbestendige gelijke behandeling?"

Op 18 januari 2023 ontving u de Evaluatie van de Wet CRM (Wetsevaluatie Tien jaar College voor de Rechten van de Mens). In het verleden werden de evaluatie van de Wet CRM en die van de wetgeving gelijke behandeling gelijktijdig gerapporteerd, maar het College heeft er in 2022 voor gekozen ditmaal afzonderlijke evaluaties op te stellen. Uit Kamerstukken heb ik begrepen dat u voornemens bent beide evaluaties gezamenlijk naar de Kamer toe te sturen.

Kort nadat de Evaluatie van de Wet CRM was aangeboden is er op 20 januari 2023 een melding maatschappelijke misstand betreffende het College voor de Rechten van de Mens bij het ministerie van Justitie en Veiligheid ingediend. Die melding is momenteel nog onderwerp van onderzoek voor de Commissie Sorgdrager. In verband met de melding is de (wettelijk vastgelegde, 5-jaarlijkse) zbo-evaluatie van het CRM stilgelegd. Geconstateerd kan worden dat de inhoud van de Evaluatie van de Wet CRM in scherp contrast staat met het beeld van de bestuurlijke gang van zaken zoals dat uit de melding naar voren lijkt te komen. Het ligt in de rede dat die omstandigheid alleen al indringende vragen aangaande de governance-structuur van het College voor de Rechten van de Mens kan oproepen. Gezien het hiervoor aangeduide lopende onderzoek volsta ik in dit verband met deze opmerking.

Het College constateert in de Evaluatie van de wetgeving gelijke behandeling dat de Nederlandse lappendeken van gelijkebehandelingswetten en -bepalingen in de afgelopen jaren, als gevolg van het opnemen van bepalingen in de Wazo en de Wet flexibele arbeid, nog weer groter is geworden. De reeds bestaande onoverzichtelijkheid voor burgers is daardoor niet afgenomen.

Vanuit het perspectief van de eigen oordelenpraktijk ziet het College, behalve op het punt van de uitbreiding van de territoriale reikwijdte van de gelijkebehandelingswetten naar Caribisch Nederland, geen dringende aanleiding om grote systeemaanpassingen te bepleiten. Wel doet het College de aanbeveling om ten behoeve van duidelijkheid voor de burger en met het oog op een versteviging van de rechtsbescherming tegen discriminatie, om een aantal aanpassingen in de gelijkebehandelingswetgeving (opnieuw) te overwegen. De volgende aanpassingen zouden volgens het College kunnen bijdragen aan een toekomstbestendige gelijkebehandelingsnorm:

- Het bijeenbrengen van de verschillende gelijkebehandelingswetten in één integratiewet, met oog voor de gedifferentieerde benadering ten aanzien van de toelaatbaarheid van direct onderscheid, omdat die per discriminatiegrond kan verschillen;
- Verduidelijking van discriminatiegrond 'ras' via een toelichtende bepaling in de Awgb;
- Verbreding van de betekenis van de discriminatiegrond 'burgerlijke staat';
- Uitbreiding van toepassingsbereik van de Awgb en de Wgbh/cz richting eenzijdig overheidshandelen, met aandacht voor de consequenties die dit dan zou moeten hebben voor het huidige 'gesloten systeem' van beide wetten;
- Het verkennen van de toegevoegde waarde van enkele extra discriminatiegronden in de Awgb, waaronder de grond 'sociale status'.

Uiteraard is het College voor de Rechten van de Mens gaarne bereid vragen over de evaluatie te beantwoorden.

Met vriendelijke groet,

Jos Silvis
Interim voorzitter

Bijlage: Evaluatie gelijkebehandelingswetgeving 2017-2022

Aan
Van

MBZK
CZW/CZ

nota

Kamerbrief bij aanbieding evaluaties College voor de
Rechten van de Mens

TER ONDERTEKENING

Nota actief openbaar
Ja

Onze referentie
2023-0000700225

Datum
13 december 2023

Opgesteld door
[Redacted]

Samengewerkt met

Bijlage(n)
4

Aanleiding

Het College voor de Rechten van de Mens (CRM) stelt iedere vijf jaar een rapport op over de werking van de Wet College voor de rechten van de mens (Wet CRM) en een aantal gelijke behandelingswetten. Dit jaar is de tweede keer (sinds de oprichting in 2012) dat het CRM zijn bevindingen ten aanzien van de werkbaarheid van deze wetten rapporteert. Het CRM heeft er ditmaal voor gekozen de evaluaties van deze wetten separaat en op verschillende momenten toe te sturen. Uw ambtsvoorganger heeft in een brief van 7 juli 2023 aan de Tweede Kamer toegezegd de evaluaties gezamenlijk toe te sturen, na ontvangst van beide evaluaties.¹

Geadviseerd besluit

U wordt geadviseerd in te stemmen met bijgevoegde aanbiedingsbrief en deze, na ondertekening, samen met de evaluaties aan de Tweede Kamer te sturen.

Kern

- Middels bijgevoegde brief biedt u de wetsevaluatie 'Tien jaar College voor de Rechten van de Mens' en de evaluatie van de gelijkebehandelingswetgeving 'Toekomstbestendige gelijke behandeling?' van het CRM aan.
- In de brief wordt voorts kort benoemd en toegelicht dat en waarom de evaluaties op een later moment worden voorzien van een inhoudelijke reactie (zie onder toelichting).
- Uw ambtsvoorganger heeft in een brief van 7 juli 2023 aan de Tweede Kamer toegezegd de evaluaties gezamenlijk toe te sturen, na ontvangst van beide evaluaties. Hiermee komt u tegemoet aan deze toezegging.

Toelichting

- **Juridisch kader:** in de Wet CRM is opgenomen dat het CRM elke vijf jaar een rapport opstelt over de werking van de Wet CRM en een aantal gelijke behandelingswetten (de Algemene wet gelijke behandeling (Awgb), de Wet gelijke behandeling van mannen en vrouwen (Wgbm/v) en de gelijkebehandelingsbepalingen in het Burgerlijk Wetboek).²

¹ Kamerstukken II 2022/23, 34 338, nr. 5.

² Artikel 22 Wet College voor de rechten van de mens.

- **Invulling wettelijke verplichting:** in 2017 heeft het CRM één evaluatierapport over de werking van deze wetten aangeboden.³ In tegenstelling tot vijf jaar geleden, heeft het CRM er ditmaal voor gekozen de evaluaties separaat toe te sturen. Op 18 januari 2023 heeft uw ambtsvoorganger het verslag over de evaluatie van de Wet CRM ontvangen. De verwachting was destijds dat het verslag over de evaluatie van de gelijkebehandelingswetgeving op korte termijn zou volgen. Omdat deze verwachting meermaals werd bijgesteld, heeft uw ambtsvoorganger de Kamer op 7 juli 2023 geïnformeerd over de ontvangst van genoemd verslag en het plan van aanpak ten aanzien van de aanbidding van de evaluatie(s).⁴ Het verslag over de evaluatie van de gelijkebehandelingswetgeving heeft u op 24 oktober 2023 ontvangen.
- **Timing inhoudelijke reactie op de evaluaties:** er wordt op dit moment onderzoek gedaan door een onafhankelijke onderzoekscommissie onder leiding van mr. Sorgdrager, ingesteld door JenV, naar aanleiding van een melding van een vermoeden van een misstand bij het CRM. Om te voorkomen dat in de reactie een koers wordt ingezet die mogelijk niet past bij de uitkomsten van het onderzoek door genoemde commissie, wordt de inhoudelijke beleidsreactie op beide evaluaties op een later moment toegestuurd.

Onze referentie
 2023-0000700225
Datum
 13 december 2023

Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden

In de openbaar gemaakte versie van deze nota zijn alle persoonsgegevens van ambtenaren geanonimiseerd.

Bijlagen

Volgnummer	Naam
1	Kamerbrief bij aanbidding evaluaties College voor de Rechten van de Mens
2	Aanbiedingsbrief interim voorzitter College voor de Rechten van de Mens
3	Evaluatie Wet CRM 2017 -2022 – Wetsevaluatie Tien jaar College voor de Rechten van de Mens
4	Evaluatie AWGB 2017-2022 – Toekomstbestendige gelijke behandeling?

³ Bijlage bij *Kamerstukken II 2017/18*, 34 338, nr. 3, Eindrapport Vijf jaar College voor de Rechten van de Mens.

⁴ *Kamerstukken II 2022/23*, 34 338, nr. 5.